

МЕГАТРЕНД УНИВЕРЗИТЕТ

ФАКУЛТЕТ ЗА

УМЕТНОСТ И

ДИЗАЈН

БЕОГРАД

Булевар уметности 29.

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА/
УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену
ДОКТОРСКУ ДИСЕРТАЦИЈУ/ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ под називом:

Транспоновање флоре у ликовне форме и уметничким пројектом под називом
Метаморфоза флоре

кандидата: Ванредни професор мр Вера М. Марковић подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији

(Елементарни подаци о кандидату, наслову рада, обиму и библиографским подацима)

Мр. Вера М. Марковић,

ванредни професор, на ФУД Мегатренд универзитету, на модулу Текстил и одевање,
кандидат за докторску дисертацију/уметнички пројекат.

Рођена је 1971. године у Београду,

дипломирала 1995. године као студент генерације на ФПУИД у Београду,

где је завршила и магистарске студије 1999. године.

У оквиру магистарских студија била је три месеца (1997. године) на уметничком
усавршавању на Академији лепих уметности (АСП) у Познању, у Пољској, у атељеу
Тканина 1, код мр Ане Гоебел, дугогодишњег асистента светски познате уметнице
Магдалене Абаканович.

Докторске студије уписала је новембра 2011. године.

На основу увида у рад Вере М. Марковић, Комисија за признавање испита и бодова ради
наставка школовања на докторским студијама, на седници, одржаној 21. 12. 2012. године, а
у складу са Правилником о студирању на докторским уметничким студијама на Факултету
за уметност и дизајн, донела је одлуку да се Вери М. Марковић призна 90 ЕСПБ на име
одбрањене магистарске тезе, али и 30 ЕСПБ на име самосталне уметничке праксе (више
самосталних и групних изложби).

Кандидат је са својом богатом уметничком биографијом, широким пољем интересовања,
како из области примењене уметности тако и ликовне, оправдано исказала жељу да
прошири своју уметничку делатност и на докторски ниво.

Транспоновање флоре у ликовне форме је назив ове докторске дисертације/уметничког
пројекта. Флора, за Веру М. Марковић, има велику улогу не само у животу, већ је она
постала надахнуће за њен уметнички рад и посебан естетички доживљај природе, бавећи

се као стваралац већ дуже времена овом темом, што је дефинише као уметника који је жанровски чврсто опредељен.

2. Предмет и циљ докторске дисертације

(Показати да је реч о оригиналној идеји, значајној за развој научне или уметничке области)

Предмет ове докторске дисертације и уметничког пројекта, којасе бави теоријом и естетиком уметности кроз одређени жанровски уметнички пројекат, заснован је на истраживању начина и разлога транспоновања или уметничке објективизације природних облика флоре у ликовне садржине, посебно примењене у Fiberart-у и у сликарству.

Научно истраживања мр Вере М. Марковић је свакако оригиналан рад, везан за конкретни уметнички пројекат, који није нико до сада обавио на нашем географском подручју и на естетичко-теоријском плану. Истраживање је обављено на врло комплексан начин, из више уметничких, фолклорних и психолошких углова. Све је урађено коректно, у одговорној мери са уметничке дистанце и уз коришћење богате и садржајне стручне литературе, везане за флоралну тему, која јесложена, обимна и захтевна. Тема је пропраћенаи кроз митологију народа света, која је неспорно утицала на развој људске мисли, па и на ликовну визуру и машту уметника овога жанра, свих цивилизацијских епоха и меридијана. Наравно да оваква разматрања нису могла да прођубез анализе архетипова који неуништиво и трајно живе у сложеном људском уму. Психолошко стајалиште је она постаја код које се докторандзауоставила и учинила да оно постане интегрални део теоријског објашњења уметничке праксе, што потврђује оригиналност теме. Царство флоре је обрађаено и кроз историју уметности, од најранијих времена човековог ликовног изражавања до савремених тенденција 21. века. Није заборављена и за рад корисна анализа ентелехије, као активног начела уметничког стварања, али и преглед најважнијих идеја античких грчких филозофа које се тичу стваралаштва и уметности, с посебним освртом на филозофе природе.

Испуњен је циљ докторског рада у томе да се теоријски и начуно објасни феномен уметничког стваралаштва у флоралном сликарству и укаже на артефакт и теоријско објашњење концепта уметничке објективизације, као и на сврху и разлоге овакве уметничке визуре.

Преко овога научнога рада, приложених скица и репродукција слика, откривамо слојевиту структуру ове докторске тезе. Понављамо да теза спаја разне научне дисциплине. Из тог разлога она даје отворену могућност да се нова сазнања или нова укаивања на сложене феномене уметничког стваралаштва искористе као користан путоказ за даља истраживања. Чврсто утемељен и методолошки јасно вођена теза су довољан аргумент за овако изражен став Комисије.

2. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

(Објаснијте да ли су хипотезе научно потврђене или оборене)

Основне хипотезе које су наведене у пријави теме су у целости испоштоване и веома исцрпно обрађене. Једина промена је у поглављу 4.2. где се у току рада осетила потреба за минималном изменом наслова. Првобитна идеја је „Тренд и традиција као дуалитет у уметничкој пракси“, која је преименована у „Традиција и тренд као дуалитет у уметничкој пракси“, ради боље прегледности садржаја. Суштина излагања је остала иста, а све у складу са сагласношћу ментора. Додати су, наравно, бројни поднаслови који су у складу са потребним проширивањем богате теме. Они су представљени *italic* словима.

1. ЧОВЕК ИМА ПОТРЕБУ ДА УМЕТНИЧКИ САРАЂУЈЕ СА СВОЈОМ ОКОЛИНОМ

Првобитна уметност и флора

Богатство надахнућа које нуде природа и у њој флора

Шта све може да уочи на флорно сликарство

1.1. архетипска форма флоре као полазиште стваралаштва

1.2.

Флора у митологијама народа света

1. *Лотос (Nelymbonycifera)*

2. *Љиљан (Liliym candidym)*

3. *Хризантема (Hrysanthemum)*

4. *Нарцис (Narcissus)*

5. *Ружа (Rosa)*

6. *Божур (Paeonia)*

7. *Анемона (Anemona)*

8. *Љубичица (Viola odorata)*

9. *Каранфил (Dianthyscaryophyllys)*

10. *Зумбул (Hyacinthys)*

11. *Мак (Papaver rhoeas)*

12. *Сунцокрет (Helianthusannus)*

13. Лалаили тулипан (*Tulipa*)

14. Перуника (*Iris*)

15. Дан и ноћ (*Viola tricolor*)

16. Шљивин цвет (*Prunus domestica*)

17. Ловор (*Laurusnobilis*)

Језик цвећа

1. 2. Ентелехија биолошког света

1. 3. Хилоизам и освртање на грчке мислиоце

2. ДИНАМИКА У ОВОЈ ЛИКОВНОЈ ФОРМИ

2.1. Динамика у ликовном језику

3. ЗНАЧАЈ БИОЛОШКОГ СВЕТА У УМЕТНИЧКОМ СТВАРАЛАШТВУ

3.1. Како биолошки свет подстиче стварање културних форми, карактера и естетичког хоризонта

Историја аранжирања цвећа : Исток и Запад

4. БИОЛОШКИ СВЕТ И УМЕТНИЧКИ СЕНЗИБИЛИТЕТ, ЊЕГОВА УМЕТНИЧКА ОБЈЕКТИВИЗАЦИЈА

Историја сликарства флоре биљног света у 17, 18. и 19 веку

Историја сликарства флоре биљног света у 20. и 21. веку

4.1.Текстура и форма у савременој ликовној уметности

4.2. Традиција и тренд као дуалитет у уметничкој пракси.

ОБЈАШЊЕЊЕ УМЕТНИЧКОГ СТВАРЛАЧКОГ ЧИНА И КОНЦЕПТА

Доживљај флоралног царства

4. Кратак опис садржаја

У **Уводу** Вера М. Марковић укратко излаже зашто је одабрала тему флоре. Анализом претходних радова установљено је да су генерално готово сви артефакти настали као плод инспирисан природом, на посредан или непосредан начин. Сваки од радова део је целине који је представља као аутора.

1. ЧОВЕК ИМА ПОТРЕБУ ДА УМЕТНИЧКИ САРАЂУЈЕ СА СВОЈОМ ОКОЛИНОМ

Размотрено је питање како је биолошки свет утицао на ствараоце кроз историју уметности. Изложен је историјски преглед споне човека и флоре, од најранијих коришћења биљака у ритуалима до савремених уметничких пракси и дизајна. Овакав преглед је употпуњен бројним репродукцијама уметничких радова који прати садржај излагања. Објашњена је нераскидива веза између човека и природе која даје веома вредне уметничке резултате. Уметничко обликовање и стваралаштво су изложени не само као унутрашња потреба, већ и као социолошки и уметнички феномен.

1. 1. Архетипска форма флоре као полазиште стваралаштва

Дат је детаљан опис архетипске форме, кроз појам и његово објашњење. Анализирани су архетипи као урођени обрасци мишљења, осећања и делања, настали као резултат вековима таложеног искуства бројних генерација предака, као првобитни модели, прототипови, праузори или пратипови. Архетип је сагледан као основна структурална и динамичка јединица колективног несвесног који је представљен преко својих манифестација, али и кроз његову основну, суштинску, функцију, да појединцу олакша преживљавање, путем несвесног, у животно важним, кризним ситуацијама.

Кроз опширан текст флора је објашњена као пратип који докторандузорно прати и којим је опчињена. Она је полазиште њеног уметничког стваралаштва и сагледана је на колективном и индивидуалном нивоу, тојест на личном примеру. Проучавано је значење односа бића и бивства кроз анализу радова ликовних стваралаца и личну идеју, то јест уметнички исказ. Посебно је обрађена флора у митологијама народа света, што је богато илустровано уметничким артефактима кроз анализу седамнаест биљака. Излагање је употпуњено објашњењем о значењу и значају употребе језика цвећа, тајним комуникационим каналом, још од нововикторијанског доба 19. века.

1. 2. Ентелехија биолошког света

Анализа ентелехије, као активног принципа стварања, указује на духовну страну уметничког преобликовање света природе.

1. 3. Хилоизам и освртање на грчке мислиоце

У овом поглављу дат је преглед најважнијих идеја грчких филозофа које се тичу стваралаштва и уметност, с посебним освртом на филозофе природе. Расправљено је

питање да ли је материја жива и да ли има душевне особине. Посебан је истакнуто то да материја не може постојати нити бити делатна без духа.

2. ДИНАМИКА У ЛИКОВНОЈ ФОРМИ

2. 1. Динамика у ликовном језику

Основни закон који се уочава и по коме се ликовно дело дефинише, јесте његова динамика. То су невидљиве силе које делују на рецепијенте и изазивају одерђене психолошке реакције, на основу којих се доносе судови у вези са ликовним артефактом. Изложена је динамика у бројним сликама аутора двадестог века. Дат је исцрпан преглед, са много примера слика прећен историју уметности.

3. ЗНАЧАЈ БИОЛОШКОГ СВЕТА У УМЕТНИЧКОМ СТВАРАЛАШТВУ

Природа је извор инспирације. Изнета су бројна запажања везана за међусобну интеракцију човек/природа и обрнуто, природа/човек. Објашњен је начинкако биолошки свет подстиче стварање не само уметничких облика, већ и културних форми, карактера и естетичког хоризонта кроз посредне методе. Докторанд се успешно служи дедукцијом на основу бројних разумљивих писаних трагова и уметничких артефаката, кроз детаљан текст о историји аранжирања цвећа на Далеком Истоку и у култури Запада.

4. БИОЛОШКИ СВЕТ И УМЕТНИЧКИ СЕНЗИБИЛИТЕТ КА УМЕТНИЧКОЈ ОБЈЕКТИВИЗАЦИЈИ

Природа је непресушни извор инспирације за ликовне ствараоце. Веома је исцрпан освртна историју уметности и уметност данас, кроз бројне фотографије слика са коментарима. Текст јасно дефинише то да је кроз епохе постојао различит став према природи, у зависности од културолошке и историјске климе. Указано је на различитост личности која је у директној вези са различитим уметничким осетљивостима и способностима опажања осетом. Сходно с тим, представљен је богат спектар сагледавања природе и њеног транспоновања кроз мноштво уметничких артефаката током еволуције хомосапиенса, а кроз детаљну, богато илустровану историју сликарства флоре у 17, 18, 19, 20 и 21. веку.

4.1. Текстура и форма у савременој ликовној уметности

У овом поглављу пажња је усмерена на начин уметничког сагледавања облика и његових карактеристика кроз текстуру. Дат је исцрпан преглед најзапаженијих ликовних стваралаца двадесетог века Србије кроз њихов однос према флорним формама, са коментарима на приложене слике. Дат је преглед и анализа традиционалних и нових материјала двадестог и двадесетпрвог века у ликовној форми.

4.2. Традиција и тренд као дуалитет у уметничкој пракси.

Размотрени су појмови и значења традиције, која се јавља у оквиру наше земље, и објашњен феномен тренда као начина понашањау глобалној заједници. Анализиран

јесавремени проток информација путем интернета, у односу на тренд и традицију и изложени ставови и закључци. Пажња је усмерена и на процес глобализације и успостављање нових, савремених интернет архетипова. Обрађене су и тренутно најзначајније уметничке изложбе на глобалном нивоу, али и стручне публикације, књиге, које прате текстови еминентних критичара на пољу уметности.

ОБЈАШЊЕЊЕ УМЕТНИЧКОГ СТВАРЛАЧКОГ ЧИНА И КОНЦЕПТА

Ово је исцрпан текст о споственој ликовној поетици. То је исповест ствараоца кроз обајшњења неких важних делова стваралачког чина, унутрашњи разговори, колебања, истраживања дубине душе, надахнућа, борбе са собом и сликом.

5. Остварени резултати и научни допринос

(Конкретно навести допринос научној, стручној или уметничкој области)

Вера М. Марковић је дала допринос је у комплексној анализи идеје и слике. Уметничко место обликовања јединствених ликовних дела, уметности уопште, односно артефаката, у оквиру јединствене стилске целине.

Допринос је и у ширењу сазнања у вези са тенденцијама у савременој уметничкој пракси и теоријско заокруживање у вези са овом темом. Расправљен је однос између уметничке праксе и теоријског, уопштеног знања, објашњења ликовних техника и процедура. Кроз призму (теорију, постојећу визију) психологије дато је објашњење стваралачког процеса кроз који уметник пролази, истраживање развоја личне ликовне праксе у контексту познавања психологије, ликовне теорије, филозофије, историје уметности и историјско-социјалног миљеа.

Налазимо и теоријско објашњење света флоре, са богатим илустрацијама које документују модерне тенденције у сликарству, а све у оквиру савременог ликовног израза.

6. Закључак

(Навести да је докторска дисертација/магистарски рад/уметнички пројекат урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно или уметничко дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану)

Вера М. Марковић је, темељним и веома исцрпним научноистраживачким радом и уметничким пројектом, дала сопствени допринос откривању тајне флоралног сликарства, ња и шире - уметности сликарства уопште. Оно је, обично од стране уметничких критичара историје уметности, неоправдано описивано као сладуњава и „женско“ у односу на друге сликарске жанрове и које је неправично потискивано као тема у сликарству, готово у свим у историјским епохама. Бавећи се овом темом, Вера М. Марковић се супротставља постојећем погледању ове теме, јер проналази разлоге зашто су биљке и цвеће у њој, веома важни.

Кроз анализу сликарства флоре, од најранијих епоха човечанства, преко ренесансе, барока, рококоа и све до 21. века, филозофског става ентелехије биолошког света и хилозоизам, кроз мисли грчког филозофа природе, Вера М. Марковић нам даје бројна интересантна запажања везана за међусобну интеракцију човек/природа и обрнуто, природа/човек. Она

објашњава начинкако биолошки свет подстиче стварање, не само уметничких облика већ и културних форми, карактера и шири естетички хоризонт уметника. Архетипска форма флоре дата је у анализи седамнаест најрепрезентативнијих биљака кроз митологију народа света.

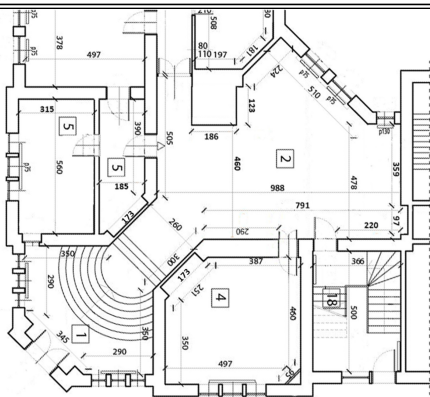
Широко поље истраживања условило је и веома обимано истраживање историје аранжирања цвећа на Далеком Истоку и у култури Запада, као и немуштом комуникационом каналу, такозваном, језику цвећа, који су на посредан начин, у свакодневном животу, утицали на божанску тему флоралног сликарства.

Теоријско поткрепљени текстови и машовита запажања одлика су овог научника и ликовног ствараоца. Свестраност Vere М. Марковић огледа се и у њеним чврсто утемељеним ставовима у вези са динамиком у ликовном језику. Динамика је сликовито представљена преко излагања и коментара везаним за текстуру и форму у савременој ликовној уметности. Њена обавештеност о феноменима традиције и тренда, као дуалитета у уметничкој пракси, потврђена су у текстуалном делу рада, а рефлексije вишеслојности научног рада огледају се на њеним сликама из циклуса „Метаморфоза флоре“. На радovima овог сликара види се усковитлана енергија стварања, раста и развоја најлепшег дела биљака, круне флоре, то јест цвећа. На бројним скицама, белешкама и на десет реализованих платана оквирне величине 107x107 цм видимо жанровски чврсто опредељеног ствараоца, који слави флору и смешта је на узвишеноместо у ликовној уметности. Вибрантност и енергија боје, тананост цвећа и текстуралне вредности дају посебну снагу динамици ликовних форми, а која снажно утиче на реципијенте. Спектар одабраних боја на сликама одговара инспиративном виђедњу цвећа, а утисак који се намеће свакако је софистициран и вишезначан. Списак радова обухвата:

1. *Rosa centifolia* - Столисна ружа, комбинована техника, 104 x105 цм.
2. *Tulipa gesneriana* - Црна лала, комбинована техника, 104 x104 цм.
3. *Nymphaea alba* - Бели лотос, комбинована техника, 108 x 108 цм.
4. *Helianthus annuus* - Сунцокрет, комбинована техника, 110 x105 цм.
5. *Lilium superbum* - Краљевски љиљан, комбинована техника, 104 x104 цм.
6. *Papaver rhoeas* - Пољски мак, комбинована техника, 109 x 109 цм.
7. *Viola odorata* - Љубичица, комбинована техника, 105 x 112 цм.
8. *Iris germanica* - Перуника, комбинована техника, 108 x106 цм.
9. *Hyacinth* - Зумбул, комбинована техника, 104 x105 цм.
10. *Laurus nobilis* - Ловор, комбинована техника, 105 x105,5 цм.

На изложби је представљено осамнаест дисплеја на којима су презентоване сентенције о цвећу познатих личности, радови аутора Vere Марковић у PowerPoint-у, девет табли 70x100цм са скицама и шест блокова скица на постаментима, уз амбијенталну музику која употпуњује атмосферу укупног ликовног визуелног доживљаја. На овај начин, Vera Марковић, на овој изложби потврђује интеракцију са чулом слуха и мириса (мирисне ноте штапића) са посетиоцима изложбе. Уметница мр Vera Марковић је једанесту самосталну изложбу, као део докторске дисертације, отворила у престижној КУ Пароброд у Београду, у трајању од седам дана, од 24.-31. новембра 2014. године.

У прилогу је прилог галерије, где су у просторијама 1, 2 и 4 изложени радови.

Менијор: *проф. Емеритус Милош Шобајић*

Место и датум:
Београд,

Чланови Комисије за оцену кандидата и
теме докторске дисертације

проф Емеритус Милош Шобајић
Факултет за уметност и дизајн

проф. др Владислав Шћепановић
Факултет примењених уметности
Београд

доц. др Оливер Томић
Филолошко-уметнички факултет
Крагујевац
